

Emlékezés Dunai Józsefre

Ki a hibás?

Nyolcvan éve született Dunai (Dubecz) József, a szegedi munkásmozgalom harcosa, aki életének 66 évéből több mint négy évtizedet szentelt a szocializmus ügyének szolgálatára. Fiatal korában a szakszervezeti és a szociáldemokrata mozgalom tevékeny résztvevője és vezetője volt, később a kommunista pártban felelős megbízásokat teljesített.

1903. április 18-án egy sokgyermekes munkáscsaládban született Petőfitelepen. Már 13 éves korában kenyérkereset után kellett néznie. Kitanulta a könyvkötő szakmát és könyvkötő-segédként dolgozott. Igen fiatalon, 17 éves korában belépett a könyvkötők szakszervezetébe, ahol 1928-ban a szegedi csoport vezetői tagjává, 1933-ban elnökévé választották.

1920 nyarán a Tanácsköztársaság megdöntését követő fehérterror időszakában — amikor az ellenforradalom vezetői az egész munkásmozgalom törvényen kívül helyezése törekedtek és a megfélemlítés minden eszközt felhasználták arra, hogy a szocialista mozgalomtól eltávolítsák a munkásokat — Dunai József csatlakozott a Magyarországi Szociáldemokrata Párthoz. A mozgalom legális lehetőségeit kihasználva a baloldali szocialisták és kommunisták Szegeden is megpróbálták a munkásmozgalmat a rend-

szerral szembeni ellenállás harcossabb irányába terelni. Dunai József e harcoss baloldali csoport segítőtje volt Dani János oldalán.

1928—1943 között vezető tisztségeket töltött be az MSZDP móravárosi, felsővárosi és petőfitelepi pártszervezetében. 1930—1936 között a párt szegedi végrehajtó bizottságának és ellenőrző bizottságának tagjává is megválasztották. Előkészítője és aláírója volt annak a nevezetes határozatnak, amelyet a szegedi szociáldemokrata munkásság nevében, a Földes Mihály vezetésével működő végrehajtó bizottság hozott 1938. december 6-án. Ebben az MSZDP Központi Vezetőségéhez címzett határozatban a pártban belül jelentkező szélsőjobboldali nacionalista tendenciák elleni tiltakozás fejeződött ki.

Az internacionalizmus eszméinek terjesztésében és a munkásság osztálytudatának fejlesztésében jelentős szerepet játszottak Szegeden is a munkás kulturális és sportegyesületek, amelyek időnként a kommunista szervezkedés terepét képezték. Dunai József a munkás zenekar és a Munkás Testedtő Egyesület tevékenységébe kapcsolódott be. Mindkét egyesület működését a hatóságok gyanakvása és zaklatása kísérte. A rendőrségi nyilvántartásban a munkásmozgalom „gyanúsított” személyeinek listáján Dunai József neve is szerepelt.

1943-ban bevonultatták. 1945 szeptemberében került haza szovjet hadifogságból. Ezt követően kesztúyi kisiparosként dolgozott.

A szocializmus megvalósítására vállalkozó mozgalomba 1948-tól ismét bekapcsolódott. Az MDP Szeged városi Bizottsága irányításával propagandistatevékenységet folytatott. 1950-től 1963-ig, nyugdíjba vonulásáig a Kisiparosok Országos Szövetségének szegedi és szegedi járási titkára volt. A Szeged megyei jogú városi tanács munkájában választott tanácsstagként 5 választási cikluson keresztül (1950—1966) veit részt.

1956 nehéz napjaiban, mint KIOSZ-titkár az ellenforradalmárok támadásának keresztüztébe került. A szocializmus ügye iránti elkötelezettsége — mely több évtizedes küzdelemben edződött — a kommunista párt újjászervezőinek sorába kalauzolta. 1956 decemberében részt vett az MSZMP petőfitelepi pártszervezetének megalakításában és vezetésében. 1957—1960 között a titkári teendőket látta el.

Munkássága elismerésül 1967. május 1-én a Szocialista Hazáért Erdemrenddel tüntették ki. A Délmagyarország 1969. augusztus 28-án adott hírt haláláról; méltatva a szocialista és a kommunista mozgalom szolgálatában eltöltött életét.

Földváriné Kocsis Liza

Balesetek és véteksek címmel nemrég a sajtó is összefoglalót közölt az üzemi munkavédelmi vizsgálatok tapasztalatairól. Bár a vizsgálatot a termelészövetkezetben tartották, megállapítása, hogy: a véteksek felelősségére vonásában igen kicsi a javulás, más ágazatokra is igaz. Mi is találkozunk számos olyan vizsgálattal, amelyben indokolatlanul nincs felelőse az üzemi balesetnek.

Csongrád megyében az elmúlt nyolc év alatt 103 ember halt meg üzemi baleset miatt. Szakszervezeti munkavédelmi felügyelőségünk 39 esetben büntetőeljárást kezdeményezett, 35 esetben szabálysértési eljárást követően pénzbírság kiszabására került sor. Fegyelmi eljárást megindításával 19 esetben a munkáltatót köteleztük a felelősség vizsgálatára.

A számok azt mutatják, hogy a bekövetkezett halálos kimenetelű munkabalesetek 92 százalékában olyan okokat tárt fel a munkavédelmi felügyelő, melyek a személyi felelősség vizsgálatát is indokoltnak tartották.

A büntetőeljárásnál 21 esetben a rendőrhatalósági szervek a nyomozást megtagadták, 18 esetben az ügyész vádat emelt. Ebből 14 esetben a bíróság alaptalanannak találta a vádat, 4 esetben ítéletet hozott a végrehajtás felfüggesztésével. Ezek után azt mondhatjuk, hogy a felelősség kérdését másként itéli meg a munkavédelmi ügyekben nyomozó hatóság, az ügyész, de a bíróság is, mint az eljáró felügyelő. Kérdés: mitől van ez a másként gondolkodás?

Munkavédelmi felügyelőségünk balesetmegelőző munkájában elsődleges az ellenőrzés, a veszélyek feltárása. A megelőzést szolgálja a bekövetkezett üzemi balesetek vizsgálata is. Nem lehet elég pusztán a közvetlen balesetlet eredményező ok megállapítása! Ezzel a leegyszerűsített vizsgálattal a hibás felelősségismerletnek táptalajt adunk. Miután az sérül meg, aki dolgozik — a közvetlen összefüggés alapján — kizárólagosan a dolgozó hibás magatartásában, fegyelmezetlenségében, felelőtlenységében találják meg a balesetlet előidéző okot. Szégyelli is magát „ügyvetlenség” miatt a sé-

rültek többsége, s ha nem muszáj, nem is szól!

Az ilyen okkeresésben nincs ember-gép-környezet komplex vizsgálata. Márpedig, ha nincs veszélyforrás, ártalmatlan termelési tényező, üzemenzavar, egy magatartás-beli hiba nem szükségszerűen vezet balesethez. Ezek után az is nyilvánvaló: ha a hibás, véteksek dolgozó magatartást „büntetik” — a munkakörülményeket nem változtatják meg, és nem szüntetik meg a tervezési, termelési szervezési hibákat sem. Pedig a munkavédelmi jogszabályok elsősorban a munkáltatót kötelezik arra, hogy termelési feladataival együtt oldja meg a munkavédelmi feladatokat; biztosítsa a veszélytelen munkavégzés feltételeit. Balesetveszély észlelésekor állítsa meg a munkavégzést. Ne túrjon el biztonságot csökkentő magatartásokat. Ezzel szemben az elvárások, mégis ezek elmulasztása volt megállapítható a vizsgált halálos balesetek 92 százalékában. Ilyenkor ki a hibás?

Még mindig a dolgozó, aki „köteles lett volna” munkát megtagadni — mondja a nyomozást megtagadó hatóság is. Igaz, a munkavédelmi dolgozó feladata, felelőssége mellett kötelességeire is figyelmezteti. Csak-hogy amíg elvárások a munkavédelmi jogszabályok — gazdasági-technikai feltételekkel szemben, az adott műveletekkel szemben, addig nincs a betartathatóságukra garancia.

Amíg nincs összhang a technikai színvonal és munkabiztonság műszaki feltételei közt, addig a szabályok többnyire „tilalmi jegyzékek”. Elsősorban a munkát végzők számára. Mennyi ártalmatlan technológiát, hány veszélyes gépet, és normán felüli megterhelést kell felszámolnunk ahhoz, hogy magatartási szabályokkal tudjuk a munka biztonságát garantálni.

Lehet-e az egészségromlás, a rokkantság a baleset közvetlen felelősség kérdése? Miért fordítjuk el a való okokat az üzemi balesetekről felvett jegyzőkönyvekben? Nem a szankcionálás lehetősége az egyedül ok. Számos olyan névnevző van még, melynek felelős oldalát már ott kell vizsgálni, ahol a gazdasági, termelési elképzelések megszületnek, ahol egy létesítmény, technológia berendezés gép tervezésére kerül.

Erikának Júlia, Suljok Imrénének és Kis Margitnak Imre, Tóth Józsefnek és Biró Magdolna Irénnek Erika, Bekési Józsefnek és Stein Irának Attila nevű gyermekük született.

HALÁLOZÁS
Lakatos Lászlóné Balla Erzsébet, Monostori Márkné Kappan-Tóth Erzsébet, Oeskó József, Keresztes Ferenc János, Gulyás László, Fodor Péterné Jenei Julianna, Pap Vincéné Bálint Katalin, Biczkó Julianna, Széke Márton, Mészáros Karoly, Kopp Ferencné Virág Erzsébet, Dobó Mihályné Juhász Rozália, Katona József, Battács József Géza, Patai Ferenc, Bakó József, Zsírós Agnes, Harmat Imréné Virág Erzsébet, Sovány Jánosné Szalma Ilona, Cikora Sándor, Banfi Dezsóné Párkas Ilona, Jäger Józsefné Riesz Erzsébet, Maljkó Józsefné Sándor Mária, Brassói Jánosné Schreiber Kornélia, Szalai Ilona Katalin, Nyerges István, András Béla, Andorné Zombori Mária, Illia Mária, Zanyik Vera, dr. Somorjai Ferencné Makky Margit, Németh Ferencné Spisák Erzsébet, Jenei Ferenc, Muskó András, Horváth Istvánné Melcsók Erzsébet, Toronyi Antal Tamásné Harasztó Julianna Mária, Dörmő Lajos, Gáspár László, Kispál István, Pintér Szilveszter, Kiss Gyuláné Ovári Ilona, Pap Imréné Farkas Erzsébet, Simon-Oláh Mihály, Kabók János, Oláh Lajosné Örkös Erzsébet, Zadori Gábor, Rózsa István, Laczkó Gáspárné Ágoston Mária, Szűcs Józsefné Mészáros Rozália, Igaz István, Benkő Péterné, Dull Erzsébet, Pogas Jenő, Péterné Mócsó Julianna meghalt.

Ludányiné Richter Aranka

Ott is kell vizsgálni, ahol szociális és gazdasági előnyök reményében elfogadnak veszélyes, ártalmatlan helyzeteket is, beüzemelnek biztonsági előírásokat nem kielégítő gépeket is. Ekkor még a munkafegyelem, a munkaszervezés minőségéről nem is szólunk. Még azt sem vettük számba, hogy minden területen — tervezés, termelésirányítás, produktív munkavégzés — dolgoznak olyanok is, akiknél a szakmai tudás nem párosul a szükséges munkavédelmi, munkabiztonsági ismeretekkel. A folyamatban elkövetett hibák a termelőnél csúcsosodnak ki, és egy adott helyzetben és körülmények között „véletlen” bekövetkezik a baleset. Nem szükséges különösképpen hangsúlyozni, hogy a balesetek rekonstruálásában a felelőtlennek sorozatával találkozunk. Alapos és körültekintő vizsgálat kell a valódi felelősök megkereséséhez, annak megállapításához, hogy kik és miért felelnek egy baleset bekövetkezéséért. Kinek a munkavédelmi szabályszerzése lett volna önmagában elég ahhoz, hogy baleset történjen.

A munkavédelmi jogszabályok korszerűsítése az illetékes és testreszabottság igényével történt meg. Elsősorban éppen a megelőzés érdekében kell attól számon kérni a munkavédelmet, akinek rálátása van a termelésre. Elvárás tőlük az, hogy a munkahelyeket ne a termelőszközköveknek, hanem a termelő erőnek, a munkásnak rendezzék be. A munkakörülmény fejlesztése, az ellenőrzés, az oktatás ne kötelesség hanem szükség-szerűség legyen. Amíg a munka járja, hogy „minden dolgozó mögé nem állítható kert”, és „ha minden előírást betartánánk, meg kellene csúszni a gyárkapu!” — meg; „nem kell vele foglalkozni, mert úgy sincs rá pénz” —, addig a munkavédelmi szabálysértés igencsak „bocsánatos bűn” marad. Így azon sem kell meglepődni, ha a közvéleményben is visszhangot kap ez a szemlélet.

Nem arról van szó, hogy a legkisebb hibát is megtorlás kövesse! De azt sem fogadhatjuk el, hogy nem kell szankcionálni, csak nevelni, meggyőzni, agitálni.

A jogi eszközök is a megelőzést szolgálják. Szükség van a törvénykezési eljárások alkalmazására. A balesetek megelőzése társadalmi érdek. Ez a társadalmi érdek kikényszeríti a társadalom intézményeinek, szerveinek a megelőzést szolgáló tartalmasabb együttműködését. Az egységes értelmezés és az egységes cselekvés megteremtése a szakszervezeti munkavédelmi felügyelet szívügye a munkás érdekvédelmében.

Ludányiné Richter Aranka

„Parasztreggeli” mélyhűtve

Új terméként a gyorsan elkészíthető mélyhűtött nyersanyagokból álló „parasztreggeli” gyártását kezdték meg a Miskolci Hűtőházban. A saját receptúra és technológia alapján összeállított készítmény kárakára vágott burgonyából, poréghagymából, kockára vágott füstölt szalonnából áll, amit pritamip paprikakonzervvel ízesítenek. Lábasban megvárt, kiadós és ízletes evőtáplálék; lehet rá tojást is utni.

Az újdonságot az egész országban árusítják majd az élelmiszerboltok.

Pártdokumentumok

Az MSZMP KB Párttörténeti Intézete összeállításában a napokban jelent meg a Magyar Szocialista Munkáspárt határozatai és dokumentumai 1975—1980 című kötet, a Kossuth Könyvkiadónál. A könyvet eddig négy hasonló kiadvány előzte meg az elmúlt két évtizedben. Azokban az 1956—62.; az 1963—66.; az 1967—70 és az 1971—75 közötti időszakok legfontosabb határozatait és dokumentumait gyűjtötték össze.

A sorozat újabb kötetében 129 — részben először publikált — dokumentum található. A párt vezető szerveinek — a Központi Bizottság, a Politikai Bizottság, a titkárság — határozatainak kívül ezúttal is helyet kaptak a Központi Bizottság mellett működő munkaközösségek állásfoglalásai és dokumentumai, amelyek irányelvül szolgálnak a tömegszervezetek és -mozgalmak, a központi intézmények, valamint állami szervek munkájához. Az új kiadvány jól tükrözi az MSZMP politikájának állandó és változó elemeit, azt a

politikai alapállást, munkamódszert és munkastílust, amelyben ötvöződik a nemzetközi haladásért és a hazai fejlődésünkért folytatott küzdelem dialektikus egysége, összefüggése.

A kötetben időrendben közlik a határozatokat és a dokumentumokat. Az előzőekhez képest teljesebb jegyzetapparátus készült. A gyűjtemény segítséget és anyagot nyújt az oktatóknak, kutatóknak és mindazoknak, akik e történelemekben gazdag, sok elvi és gyakorlati kérdést felőlélo esztendőknél tanulmányozásával foglalkoznak. A jegyzetekben a lehetőségekhez képest ezúttal is tájékoztatják az olvasókat azokról a fontos döntésekről, szervezeti intézkedésekről, változásokról, eseményekről, amelyek a kötet 1980. márciusi zárását követően születtek. A kiadványban tárgymutató segíti az eligazodást. Az egész sorozat felhasználását segítheti, hogy az első négy kötetről is készül tárgymutató, amely rövidesen önálló kötet formájában kerül a boltokba.

Az áprilisi Kincskereső

Juhász Gyuláról, Szeged nagy költőjéről a Kincskereső is megemlékezik versei és portréja közlésével, s ezúttal a rejtvény is Juhász Gyula-versekre kérdez rá. A Nevető Irodalomóra a világhíradalom nagy hazudozóit vonultatja fel: München báró vezet a csapatot, amelynek a végén szerényen söténkedik Lázár Ervin „hazudós egere”,

Janikovszky Éva—Réber László Az úgy volt...-jának gyerekhősei zsibvásárt rendeznek a kisdobosoknak a télen elmaradt ródlizás helyett. Igaz, az ötlet nem egészen spontán született, s tulajdonképpen azzal kezdődött, hogy „Csibor” anyu-

kája kidobálta a fia régi kacatjait... — de nem ez a fontos, ne firtassuk az eredeti indítékokat! Folytatódik Jack London Ádám Gyula-versekre kérdez rá. A Nevető Irodalomóra a világhíradalom nagy hazudozóit vonultatja fel: München báró vezet a csapatot, amelynek a végén szerényen söténkedik Lázár Ervin „hazudós egere”,

A Testvérműzák rovataban a gyermekkultúra egyik fontos műhelyébe, a zánkai gyermekrajz-galériába kalauzol **Trencsényi László** írása. Az áprilisi számot **Kaján Tibor**, **Fritz Mihály**, **Berta Róbert** és **Csala Károly** illusztrálta.

Új „sziget” a Kaszpi-tengeren

Száz kilométernyire Bakutól északkeletre összerakulték a Kaszpi-tengeren működő legnagyobb úszó fűrészberendezést. A fésziget számos újdonsággal rendelkezik a korábbiakkal szemben. A tengerfenéken szilárdan rögzített két pinamis alakú egység megbízható támaszt jelent a százméteres vízmélység mellett is.

A fűrészberendezéssel ellátott háromemeletes építményt a parton szerelték össze. Itt kapott helyet a munkások lakrészé, az étkező, az orvosi rendelő és a klub. A sziget helikopter-állomással rendelkezik. A sziget egyenként több mint kétezzer tonnás blokkjait úsztatva szállították a helyszínre. Az „Azerbajdzsán” úszódarú segítségével szerelték össze.

HÁZASSÁG

Huszka János és Szomone Eva, Igács János és Fojt Sarolta, Király Károly László és Tórók Terézia, Pusztai Nándor és Makra Erika Mária, Gál Géza és Babidoric Irén Mária, Rác Csaba és Farkas Elisita Katalin, Baranyi Sándor és Baló Agnes, Kozári István és Szűcs Ilona Eva, Szilágyi István és Bito Klára Annamária, Vári Zoltán és Gál Zsuzsanna, Fehér József Sándor és Somogyi Zsuzsanna, Bartalos Zoltán és Gergely Ildikó Mária, Kovács Gábor István és Varjasi Erzsébet, Barna Ferenc és Szabó Mária, Zombori Ferenc és Tóth Adél, Rózsavölgyi Vilmos István és Makula Anikó Julianna, Papdi László Tibor és Nagy Zsuzsanna Mária, Tutrai András Tibor és Tapali Mária, dr. Pribersky Andreas Anton és dr. Ory Ilona házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

Büttner Károly Mihálynak és Sztás Mária Katalin, Balog Tibornak és Barna Erzsébetnek Edina, Gál Irén Lászlónak és Kiss Magdolnának Zsolt, Bagosi Sándor Lászlónak és Jók Katalin Piroskának Attila, Barak Ahmadnak és Herczeg Évának Natália Sausen, Czifra Lászlónak és Berta Zsuzsannának Attila Gergely, Kothené Mihálynak és Lovász Aranka Zsuzsannának Dániel Mihály, Tóth Jánosnak és Bali Etelkának Ildikó, Gárgyán Antalnak és Németh Mária Zsuzsannának Tamás, Kasza Benjaminsz és Gulyás Ibolyának Anikó, Braun Lászlónak és Ács Juliannának Andrea, Schmidt Sándor Józsefnek és Bogre Lidia Mária, Agnes, Terhes Lászlónak és Mo-

Családi események

sonyi Juditnak Timea, Raffai Józsefnek és Seres Etelkának Tibor János, Mödra Istvánnak és Simon Ibolyának Tamás, Czákó Lajosnak és Kerl Jolánának Szilvia, Mészáros Istvánnak és Bakos Zsuzsanna Mária, Király Józsefnek és Horváth Edit Györgyinek Péter, Tonté Józsefnek és Tókes Erzsébet Lívának Erzsébet, Oeskó Istvánnak és Jakus Magdolna Angelának Zsolt, Darvas Tibornak és Ferenczi Évának Viktória Edina, Steiner Tibor Lajosnak és Legier Agnes Mária, Szabó Balázs, Szalai Róbert Istvánnak és Király Katalinnak Kitti, Barnác Istvánnak és Vadász Ilona Annának Viktor, dr. Ördög László Péterné és Barna Julianna Katalinnak Péter, dr. Nagy Mihály Gábornak és dr. Zoltán Teodórnak Adrienn Noémi, Vanicsok Ivánnak és Tóth Anikónak Milán, Pölös Sándornak és Szabó Iónának Mónika, Harmati Jánosnak és Czákó Anikónak Ákos, Schults Andrásnak és Bánk Erzsébetnek Anikó Dóra, Maráz Józsefné és Sélle Erzsébetnek Péter, dr. Kerepesi József Istvánnak és Boros Editnek Katalin, Horváth Ferencnek és Jankó Ibolyának Mónika, Kiss Ferencnek és Szabó